

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 439/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/201/2019 a jeho uzneseniu č. k. 14Co/201/2019-135 z 27. februára 2024 takto

rozhodol:

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 27. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia „ústavného a základného práva na prístup k súdu, a na spravodlivý súdny proces“ uznesením krajského súdu o odmietnutí odvolania, ktoré žiada zrušiť. Namieta aj „nedôvodné prietahy“ neefektívnym konaním o podanom odvolaní v dĺžke viac ako 4 a pol roka. Žiada ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Svoje osobné, majetkové a zárobné pomery na účely ustanovenia právneho zástupcu v tomto konaní deklaroval pripojeným potvrdením.

2. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV, aktuálne Mestský sú Bratislava IV, č. k. 8Csp/61/2018-111 z 15. januára 2019 bola sťažovateľovi ako žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi ([REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]) sumu 224,50 eur spolu s príslušenstvom za neuhradené dodanie vody. Proti rozsudku súdu prvej inštancie sťažovateľ podal odvolanie, ktoré krajský súd ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením odmietol z dôvodu jeho oneskoreného podania podľa § 386 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Krajský súd uviedol, že odvolaním napadnutý rozsudok bol sťažovateľovi doručený 12. marca 2019 v súlade s § 111 ods. 3 CSP tzv. fikciou doručenia, pričom bol doručovaný na jedinú známu adresu z registra obyvateľov, kde má od roku 2004 až dosiaľ trvalý pobyt. Podanie odvolania do podateľne

súdu prvej inštancie 20. augusta 2019 krajský súd považoval za podanie odvolania po zákonom určenej lehote.

3. Sťažovateľ hneď v úvode ústavnej sťažnosti opisuje objektívne dôvody (nezáujem ním oslovených advokátov podať dovolanie, nekontaktosť Centrom právnej pomoci pridelenej advokátky), pre ktoré nemôže podať dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu a pre ktoré je prinútený podať návrh na začatie konania pred ústavným súdom. V nadväznosti na uvedené tvrdenia sťažovateľa ústavný súd overením na mestskom súde zistil, že sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu krajského súdu dovolanie prostredníctvom svojej právnej zástupkyne 31. mája 2024, ktoré bolo zapísané v súdnom registri 3. júna 2024.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podľa sťažovateľa ide o nezákonné, predčasné, nedôvodné a nepreskúmateľné uznesenie, ktorým bol ukrátený na svojich právach konať pred súdom a ktorým mu bolo znemožnené uskutočňovať procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odkazuje pritom na § 420 CSP.

5. Z obsahu ústavnej sťažnosti možno vyabstrahovať tri argumentačné roviny v prospech porušenia práva na prístup k súdu v kontexte práva na spravodlivý súdny proces:

5.1. Priamy rozpor skutkových okolností tvrdených krajským súdom v odôvodnení napadnutého uznesenia (bez bližšieho vysvetlenia) s obsahom elektronického spisu aj s realitou:

a) nepravdivý údaj súdu o podaní odvolania sťažovateľom osobne do podateľne 20. augusta 2019, ak odvolanie podal ešte 16. augusta 2019 prostredníctvom kuriéra,

b) nelogické tvrdenie o doručení rozsudku okresného súdu 12. marca 2019, ak ešte podľa údajov z elektronického spisu 7. júna 2019 okresný súd stále pojednával,

c) (nesprávne) tvrdenie o tom, že sťažovateľ hodnoverne nepreukázal doručenie rozsudku okresného súdu 1. augusta 2019, ak z doručky ako verejnej listiny k poštovej zásielke č. SK004495412SK odoslanej okresným súdom vyplýva, že táto bola doručená 1. augusta 2019 a ak z doložky o autorizácii je zrejmé, že súd dokument autorizoval až 29. júla 2019.

5.2. Akcent na spotrebiteľský (nie obchodnoprávny) spor ako spor s ochranou slabšej strany a zdôraznenie osobitostí tohto konania; napr. poučovacia povinnosť súdu podľa § 292 CSP či dôkazná iniciatíva súdu podľa § 295 CSP a § 296 CSP, ktoré však súd dôsledne nesplnil.

5.3. Naplnenie všetkých podmienok podľa § 114 CSP (odpustenie zmeškania lehoty) odôvodňuje nemožnosťou zdržiavať sa na adrese evidovanej v registri obyvateľov, pretože z dôvodu porušenia zákona zo strany orgánov štátnej správy nie je stavba na adrese trvalého pobytu ešte stále skolaudovaná. Ak by došlo k užívaniu stavby bez kolaudačného povolenia, sťažovateľ by sa dopustil porušenia zákona. V tejto súvislosti poukazuje na nečinnosť stavebného úradu aj napriek množstvu podaných podnetov rôznym orgánom verejnej správy. Proti nečinnosti a nezákonnému postupu stavebného úradu bolo prijatých 6 prokurátorských opatrení, pričom posledné z nich z 23. marca 2023 sťažovateľ pripojil k ústavnej sťažnosti.

6. Sťažovateľ však trvá na tom, že krajský súd bol pasívny, obmedzil sa len na polemiku o tom, kedy bol rozsudok súdu prvej inštancie sťažovateľovi doručený, a to bez toho, aby si zaobstaral všetky podklady.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta jednak porušenie práva na spravodlivý proces, ktorý formulačne zodpovedá čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), prípadne aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj prietahy v konaní, ktoré formulačne zodpovedajú základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Aj napriek tomu, že sťažovateľ základné práva a slobody, ktorých porušenie tvrdí, neoznačil podľa § 123 ods. 1 písm. c) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), je potrebné uviesť, že ústavný súd nemôže rozumne vyžadovať, aby sťažovatelia právni laici, ktorí sa naň obracajú, namietali v podaniach konkrétne označené články ústavy alebo medzinárodných dohovorov spolu so zodpovedajúcou ústavnoprávnou argumentáciou. Minimálnou požiadavkou však musí byť ucelený opis skutkového stavu, prípadne vyjadrenie nespokojnosti s postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktoré podľa sťažovateľa odôvodňuje nutnosť zásahu ústavného súdu. Ústavný súd musí mať možnosť z obsahu podania prinajmenšom posúdiť predostreté okolnosti so zameraním sa na existenciu možných porušení základného práva alebo slobody, aby mohol zvoliť ďalší postup (IV. ÚS 49/2021).

9. Ústavný súd v snahe autenticky porozumieť sťažovateľovi a súčasne pri úsilí správne vymedziť predmet predbežného prerokovania tejto ústavnej sťažnosti vyhodnotil, že argumentácia sťažovateľa namietajúca porušenie kogentných procesných ustanovení týkajúcich sa (i) doručovania ako procesného úkonu súdu, (ii) osobitnej manudukáčnej povinnosti súdu pri spotrebiteľských sporoch, ako aj (iii) nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu zodpovedá jednotlivým zložkám širšej koncepcie základného práva na spravodlivý proces. Obdobne, uvedením doby trvania napadnutého konania o podanom odvolaní odôvodňuje prietahy v konaní pred odvolacím súdom. V dôsledku popísaných skutočností a s poukazom na uznesenie ústavného súdu sp zn. I. ÚS 514/2020 z 18. novembra 2020 ústavný súd vymedzil predmet predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti, a teda rozsah namietaných práv v kontexte bodu 7 tohto uznesenia [čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (právo na spravodlivý proces), čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (prietahy v konaní)], čo však neznamená, že predmetný postup je aplikovateľný v každom prípade, ale posudzuje sa striktne v nadväznosti na okolnosti preskúmvanej veci.

10. Bez potreby detailnejšieho vysporiadavania sa s námietkami sťažovateľa ústavný súd musí konštatovať, že nosné dôvody podanej ústavnej sťažnosti v časti namietaného práva na spravodlivý súdny proces v zásade zodpovedajú dôvodom dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí (vrátane uznesenia krajského súdu o odmietnutí odvolania, *pozn.*), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Vzhľadom na zistenú skutočnosť podania dovolania proti napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľom a na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy je právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach vylúčená. V prípade

podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti na ústavnom súde je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí dovolacieho súdu o dovolaní.

12. Vzhľadom na postup, ktorý sťažovateľ zvolil, teda súbežné podanie dovolania a ústavnej sťažnosti, ústavný súd, rešpektujúc princíp subsidiarity, konštatuje, že najvyšší súd bude tým orgánom právnej ochrany základných práv a slobôd, ktorý bude oprávnený posúdiť námietky zásahu do jeho práv krajským súdom, a to na základe uplatneného mimoriadneho opravného prostriedku, teda dovolania. Po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie by došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu, a to najvyšší súd a ústavný súd. Išlo by o stav, ktorý je v právnom štáte neaprobateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len obťažne odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu (I. ÚS 40/2020, I. ÚS 514/2023).

13. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu v časti namietaného porušenia práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu ústavnej sťažnosti, a to nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie, preto ústavnú sťažnosť odmietol s poukazom na § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

14. Pokiaľ ide o namietané prietahy v odvolacom konaní, je potrebné túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde]. V čase podania ústavnej sťažnosti (27. mája 2024) bolo už odvolacie konanie, ktorého výsledkom bolo napadnuté uznesenie, právoplatne skončené vydaním napadnutého uznesenia z 27. februára 2024 (2. apríla 2024), čím bola právna neistota sťažovateľa odstránená (I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05, IV. ÚS 201/2018). Ústavný súd pripomína, že poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). Ústavný súd nad rámec dodáva, že iba uvedenie doby trvania napadnutého konania číselným vyjadrením tak, ako to uvádza sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti, by samo osebe ani nemohlo byť relevantnou okolnosťou, ktorá by ústavný súd viedla k rozhodnutiu o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie a eventuálne k vysloveniu porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

15. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia a s tým súvisiacu žiadosť sťažovateľa o jeho ustanovenie v konaní pred ústavným súdom ústavný súd pristúpil k preskúmaniu toho, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde), a to: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) vylúčenie zrejmej bezúspešnosti uplatňovania nároku na ochranu ústavnosti.

16. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu

na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť nie je oneskorená, nie je neprípustná ani zjavne neopodstatnená.

17. S prihliadnutím na výsledok posúdenia ústavnej sťažnosti, ktorú ústavný súd v celom rozsahu odmieta (ako to vyplýva z časti III odôvodnenia tohto uznesenia), je evidentné, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade nebola splnená jedna z troch podmienok na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa nevyhovel (bod 2 výroku uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu